

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 27

Ptuj, 10. julija 1921

III. letnik

V nedeljo, dne 10. julija t. l. priredita Kmet. bralno društvo v Rogoznici in I. narodna godba v Novivasi s sodelovanjem ptujskega Sokola in pevskega društva pri F. Bračiču v Rogoznici veliko vrtno veselico.

Odhod Sokola ob 15 uri s srbskega trga, z godbo na veselični prostor.

VSPORED:

1. godba. 2. telovadba. 3. srečolov. 4. petje, 5. gledališka predstava, Raztresenca, burka v 1 dejanju, 6. prosta zabava s šaljivo pošto itd.

Za dobro postrežbo skrbi gostilničar. V društveni kavarni pristna črna in bela kava, čaj, likerji in sladčice.

Začetek ob 16. uri. Vstopnina za osebo 1 D.

Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo novih knjig in muzikalij, vabita združna odbora k obilni udeležbi.

Naša ustava.

Na Vidov dan, 28. junija je bila naša ustava sprejeta v ustavotvorni skupščini. Prihodnji dan, na praznik sv. Petra in Pavla je regent za svojega očeta slovesno prisegel na ustavo. Prisega se je glasila:

„V imenu Njegovega Veličanstva kralja Petra I. prisegam pred vsemogočnim Bogom, da bom čuval ustavo nedotakljivo in da bom varoval edinstvo naroda, neodvisnost države in enotnost državne oblasti, da bom imel pred očmi v vseh svojih težnjah dobrobit naroda. Tako naj mi Bog pomaga! Amen.“

Prisegli so na ustavo deloma isti dan, deloma kasneje tudi poslanci.

Mladost Črnega Jurija.

V torek, 12. julija praznujemo rojstni dan našega sivolasega kralja Petra, ki je bil rojen 12. julija l. 1844 v Beogradu kot sin kneza Aleksandra in kneginje Perzide Karagjorgjević. V tujini vzgojen in večinoma bivajoč, ni pozabil svoje domovine. Ko je l. 1875 izbruhnili v Bosni vstaja krščanske raje proti Turkom, se je princ Peter postavil na čelo. Pod imenom „Petar Mrkonjić“ je izvršil junška dela, ki so zapisana z zlatimi črkami v povestnici bosanskih vstaj.

Princ Peter se je izkazal vrednega vnuka svojega deda Črnega Jurija, osvoboditelja Srbije in ustanovitelja vladarske hiše Karadjordjevićev. Prav je, da se ob rojstnem dnevu kraljevem spominjamo kralja pa tudi njegovega deda Črnega Jurija. Oglejmo si, kaka je bila mladost Črnega Jurija.

Dasiravno sega njegovo delovanje v začetek pretečenega stoletja in se je razvijalo takorekoč pred očmi Evrope, je vendar obdano v tajinstveno meglo in često je težko izluščiti zgodovinsko jedro iz množice pripovedk, katere je ustvarilo deloma občudovanje ljudske domišljije, deloma zavist sodobnikov.

S tem je zaključena ustavna doba naše države. Veliki boj za narodno in državno edinstvo je zmagovito končan. Država je dobila svoj trden temelj. Sedaj šele si bo mogla priboriti v družbi narodov veljavo in ugled, ki ji gre po njeni sili, sedaj šele se bo mogla smotrno posvetiti notranji konsolidaciji in sistematskemu delu za kulturni in narodni razvoj naroda.

Pred nami so še hudi in ostri boji, politični in socialni. Toda vršili se bodo v trdnem okviru defenitivnega državnega ustroja in ne bodo ogrožali državnega obstoja samega. Čim bolj bo napredovala politična zrelost našega naroda, tem bolj bodo zrele oblike teh bojev, ki naj razvoju naroda določijo kar najbolj demokratično in zdravo smer. Naša ustava odpira slobodna pota napredku in razmahu.

Uspehi ustave so se začeli takoj kazati. Vrnili so se v skupščino poslanci, ki so jo bili zapustili ob ustavni razpravi. Prišli so klerikalci in komunisti ter prisegli na ustavo.

Napoči naj doba realnega dela. Dovolj je že čiste politične debate. Naše državno življenje se ne more stalno osredotočiti okrog čisto političnih vprašanj in izčrpati v borbah za načela. Življenje naroda postavlja na dnevni red vsak dan nove praktične zadeve, ki mnogo neposrednejše posegajo v moralično in materialno eksistenco posameznika nego velika načela. To je povsem točno šele sedaj, ko so načela v ustavi končno postavljena in je dana trdna osnova, s ktere pristopimo praktičnim vprašanjem, ki vsak dan silijo v ospredje.

Gospodinjski tečaji za kmetijska dekleta.

Okrajni zastop ptujski je priredil letos dva gospodinjska tečaja, ki so se ga udeležile kmetijska dekleta iz ptujskega okraja. Prvi je bil osemtedenski, drugi šesttedenski; prvič je

Rojstvo Črnega Jurija.

Narod si ni mogel predstavljati, da bi njegov veliki junak prišel na svet, kakor vsi drugi zemljani. Izvanredno hrabrost, odločnost, preudarnost, silno voljo so morali naznanjati že izvanredni dogodki ob njegovem vstopu v zemeljsko domovino.

Resnici najbližje bode, kar je v svojih spominih zapisal njegov zvesti sluga in vojni tovariš bulubaša Petar Jokić, ki je na stare dni pisal priprosto in okorno, toda odkritosrčno, kar se je spominjal o svojem gospodarju.

„Nekega večera pride v koč Turčin na prenočišče, ravno ko bi Marica imela roditi. Petronij je nekam odšel. Žena je v zadregi, hoče roditi, a Turčin je v koči! Zato gre vun in takoj porodi dete pred koč na travi.

Turčin pride vun, vidi, kaj je, in reče: „Marica, ti rodiš dete?“

„Da, aga“, odvrne.

Turčin ji reče in ona gre z otrokom v koč k ognju, a on gre na polje.

Kmalu potem pride Petronij. Naloži na ogenj in s Turkom prenoči na polju. Zjutraj odide Turčin. Karadjordjeva mati mi je pripovedovala, da, ko je dete palo na zemljo, je videla med detetovima plečima mesec, ki se sveti, to je videl tudi Turčin in zato je rekel:

bilo v njem do konca 24, drugič 14 deklet. Da je bil drugi slabše obiskan kot prvi, je bilo krivo pač to, da se je vršil (v drugi polovici maja in junija) v času, ko je na deželi dela toliko, da se težko pogrešajo pri hiši delavske roke. Že to pa je dobro znamenje, da se je mogel tečaj v tem času sploh vršiti in upamo, da izginejo vsepovsod predsodki, ki jih še imajo nekateri proti njim, češ da bi se „kmetjska hči učila kuhati in gospodinjski v šoli, ko se tega lahko nauči pri materi v kuhinji in v hlevu.“ Naslednje vrstice naj pokažejo, kaj in kako se uče dekleta v teh tečajih.

Pouk v njih se začne ob 8. uri zjutraj in traja do 4. ure popoldne ter se vrši redno vsak dan razen nedelj in praznikov. Prva ura dopoldne in dve popoldne so posvečene teoretičnemu, a vse ostale praktičnemu pouku. Od poverjenišva za kmetijstvo sestavljen načrt za take gospodinjske tečaje obsega naslednje predmete. I. Teoretični pouk. 1. Gospodinjsko spise in računanje. 2. Gospodinjsko z naukom o živalih. 4. Živinoreja in mlekarstvo. 5. Vrtarstvo. 6. Vzgojeslovje. 7. Zdravstvo. II. Praktični pouk obsega kuhanje, pranje in likanje, šivanje z risanjem krojev, krpanje, mašenje itd. — Teoretični pouk v gospodinjstvu podpira praktična gospodinjska dela. Gospodinjstvom predvsem potrebni nauk o živilih pouči gojenke o redilnosti hrane, o raznovrstni uporabi živil ter jim podaja osnovne pojme v kemiji živil. Vzgojeslovje, t. j. pouk v negi dojenčka in vzgoji sploh, kakor tudi zdravstvo jih pripravlja na materinski poklic, gospodinjsko računstvo in spise pa jih seznanja z dolžnostmi gospodinje, ki „hiši tri ogle podpira.“ Velevažen za kmetijska dekleta je kmetijski pouk, ki obravnava v živinoreji spoznavanje raznih pasem in njihovih svojstev, ravnanje z živino i. pod., v mlekarstvu pa ravnanje z mlekom in njegovo praktično izrabo. — Teoretični pouk se v tečaju menjava s praktičnim, ki se ga morejo ravnotako udeleževati vse gojenke. Poleg omenjenega prak-

„Marica, ti nisi rodila sina, nego gospodarja.“ Pa izvleče 20 para (desetico) in obdari dete.

Star kmet iz Žabarov, vasi, kjer je Jurij vzrastel, je vedel povedati l. 1867, da mu je oče pravil, da se je Jurij rodil v Viševcu na desnem bregu reke Rača pod bukvijo. Navzoč je bil Turčin, kojega je nevihta nagnala v koč.

Ljudski domišljiji je bilo to premalo in pletla je cele legende. Vsi veliki ljudje morajo priti na svet z izvanrednimi znamenji in to ni smelo izostati niti pri Karadjordju. Turek, ki je pri njih prenočeval, je videl po noči čudne prikazni. Ko se zjutraj zbudi, mu pove, da se je rodilo dete. Stopi k Marici in reče: „Bodi ti sreča, mlada, in naj ti bo srečen sin!“ Ter pristavi: „Znaj, mlada, ta tvoj sin bo velik junak in velik človek.“ Pripovedovali so tudi, da je ob njegovem rojstvu čudna svetloba prešinila ozračje, dete je imelo, ko se je rodilo, krila pod pazduhama in mesec na plečih. S takimi bajkami je hotel narod izraziti čudovito bistrost, naglost in okretnost svojega vodja. V rodni vasi so še l. 1846 kazali bukev, pod katero je bil rojen.

(Nadaljevanje sledi.)